

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.383/2015/3. szám

A Debreceni Ítéltábla dr. Ikanov Gábor ügyvéd ügyintézése mellett az Ikanov Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - dr. Zakar Péter ügyvéd (cím) által képviselt I.rendű alperes neve (cím) I. rendű, dr. ... jogi főelőadó által képviselt II.rendű alperes neve (cím) II. rendű alperesek ellen kártérítés iránt indított perében az Egri Törvényszék 12.P.20.094/2013/79. sorszámu ítélete ellen az I. rendű alperes által 80. sorszámmal benyújtott, 82. sorszám alatt indokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 6 210 (hatezer-kettőszáztíz) forint általános forgalmi adót tartalmazó 29 210 (huszonkilencezer-kettőszáztíz) forint fellebbezési költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A II. rendű alperes XXII. és XXIII. Kerületi Rendőrkapitánysága 2012. július 26-án elrendelte és augusztus 9-én foganatosította a **XXX-000** forgalmi rendszámú Skoda Fabia személygépkocsi lefoglalását. A feljelentő **E. J.** szerint a javításra átadott gépkocsiját **S. A.** eladta **H. I.**-nak, aki azt 2012. január 9-én az I. rendű alperesnek értékesítette.

A felperes a gépkocsit 2012. február 24-én kötött adásvételi szerződéssel az I. rendű alperestől vásárolta meg, a lefoglalást ő szenvedte el. A gépkocsi vételára 800 000 forint, az üzembe helyezésének a költsége 79 150 forint volt. A foglalás miatt beteg gyermeke utaztatása érdekében autót kellett bérelnie, annak kapcsán 48 000 forint költsége merült fel. A foglalás miatti panaszát az ügyészség elutasította. A nyomozóhatóság 2012. október 2-án a foglalást megszüntette és a gépjárművet a feljelentő sértettnek rendelte kiadni. A

felperes panasza folytán a Hevesi Városi Ügyészség B.1366/2012/4. sorszámu határozatával 2012. október 31-én a foglalat ismét elrendelte. A büntetőeljárás a Hevesi Járásbíróság előtt 3.B.74/2013. szám alatt folyamatban van.

A személygépkocsi nyilvántartás szerint a tulajdonváltás átvezetése **H. I.**, majd az I. rendű alperes és a felperes javára is megtörtént.

A felperes 2012. szeptember 20-án keltezett, az I. rendű alpereshez címzett írásbeli nyilatkozatával, a jogszatosságára hivatkozással a szerződéstől elállt, felszólította a vételár visszafizetésére és a kára megtérítésére.

A felperes a keresetében az alpereseket egyetemlegesen kérte kötelezni 927 150 forint, ebből 879 150 forint után 2012. február 24-től, 48 000 forint után 2012. szeptember 20-tól késedelmi kamat, illetve a II. rendű alperest 500 000 forint nem vagyoni kára megfizetésére.

Az alperesek az ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében az I. rendű alperest kötelezte 927 150 forint, ebből 879 150 forint után 2012. február 24-től, 48 000 forint után 2012. szeptember 20-tól késedelmi kamat és 50 000 forint perköltség megfizetésére. A keresetet ezt meghaladóan elutasította és a felperest a II. rendű alperes részére 50 000 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Az elsőfokú bíróság az ítéletének az indoklásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 118. §-ának (1) és a 369. §-ának (1)-(4) bekezdése felhívásával az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset alaposságáról foglalt állást. Megállapította, hogy a felperes a személygépkocsi tulajdonjogát megszerezte. Nem tudta és nem is kellett tudnia, hogy az autókereskedő I. rendű alperes a szerződés megkötésekor nem volt az autó tulajdonosa. A gépkocsit nem feltűnően alacsony áron értékesítette, a szerződéskötés körülményei nem kellett, hogy a felperesben kétséget keltsenek. A lefoglalás miatt a felperes részéről a tulajdonjog gyakorlása akadályba ütközik. Az I. rendű alpereshez 2012. szeptember 20-án intézett levelével eleget tett a Ptk. 369. §-ának (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségének, az (1) bekezdése alapján az adásvételi szerződéstől törvényesen állt el és követelt az eladótól kártérítést. Az elállása folytán a Ptk. 320. §-ának (1) és a 319. §-ának (3) bekezdése értelmében az eredeti állapot helyreállításának volt helye. A felperes a visszaadási kötelezettségének nem tud eleget tenni, a lefoglalt gépjárművet harmadik személynek, a nyomozóhatóság részére kénytelen volt kiszolgáltatni. A Ptk. 369. §-ának (3) bekezdése alapján kártérítést követelhet. Az I. rendű alperesnek a Ptk. 369. §-ának (4) bekezdése alapján a felperest olyan helyzetbe kellett hoznia, mintha a szerződést meg sem kötötték volna. Ennek megfelelően a vételáron túl a költségek megfizetésére is kötelezte a Ptk. 301. §-ának (1) bekezdése alapján késedelmi kamatokkal együtt.

Az elsőfokú bíróság a felperes II. rendű alperessel szemben érvényesített vagyoni és nem vagyoni kárigényét egyaránt alaptalannak találta, a keresetet ebben a keretben elutasította.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I. rendű alperes nyújtott be fellebbezést. A fellebbezési kérelme az őt marasztaló ítéleti rendelkezés megváltoztatására, a kereset vele szemben történő elutasítására irányult. Az indokolása szerint a felperes a gépkocsin tulajdont szerzett, tulajdonjoga a közhiteles gépjármű-nyilvántartásba bejegyzésre került, a gépkocsit fél évig használta. Álláspontja szerint a felperessel szemben helytállási kötelezettség nem terheli, a gépkocsit az érvényes és hatályos szerződés szerint szolgáltatotta a részére. A felperes az elállási jogát sem gyakorolhatta. Annak az oka, hogy kikerült a gépkocsi birtokából, azt nem használhatja, nem az ő megfelelő szolgáltatásának a hiánya, hanem a foglalásnak a szakszerűtlen, időben elkésztett elrendelése és a fenntartása. A felperes tulajdonában álló gépkocsi lefoglalásának a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 151. §-ának (1) bekezdése alapján nem is volt helye.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezésének a helybenhagyását indítványozta.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítéltőábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét, a keresetet a II. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezését nem érintette. Az I. rendű alperest marasztaló érdemben helyes döntésével eltérő jogi indokolással értett egyet.

Az ítéltőábla a fellebbezés folytán csak az elsőfokú ítéletnek az I. rendű alperes kárfelelősségét megállapító rendelkezését bírálhatta felül. A II. rendű alperes kárfelelősségét érintő fellebbezési érvek kapcsán ítélte mégis szükségesnek rámutatni a következőkre.

A bírói gyakorlat szerint mindaddig, amíg a fél az általa kárként hivatkozott sérelem elhárítása iránt a szerződésen alapuló kötelmi jogviszonya (vagy az őt tulajdonjoga alapján megillető tulajdonjogi igénye) alapján a szerződéses kötelezettel (illetve a tulajdonjogát sértő személlyel) szemben felléphet és igényt érvényesíthet, addig a szerződésen kívüli kárigény érvényesítése idő előtti (BH2000. 21.).

A károsult felperesnek tehát a jogséremlme orvoslását elsődlegesen a szerződéses partnerével, az I. rendű alperessel szemben kellett az adásvételi szerződésen alapuló igényének az érvényesítésével megkísérelnie.

Helytállóak a fellebbezés érvei abban a kérdésben, hogy a felperes a kereskedelmi forgalomban jóhiszeműen vásárolt gépjárművön tulajdonjogot szerzett. A Ptk. az átruházással a tényleges tulajdonostól történő tulajdonjog szerzés 117. § (1) bekezdésében megfogalmazott polgári jogi alapelve alóli egyik kivételként, a nem tulajdonostól való tulajdonszerzés eseteként szabályozza a 118. §-ának (1) bekezdésben a kereskedelmi forgalomban eladott dologon a jóhiszemű vevő tulajdonjog szerzését abban az esetben, amikor az átruházó kereskedő nem volt tulajdonos. Ez esetben a tulajdonjog nem tulajdonostól történő megszerzésének mindössze két törvényi feltétele van: a kereskedelmi forgalomban történő vétel és a vevő jóhiszeműsége.

A kereskedelmi forgalomban történő eladásról van szó a bírói gyakorlat szerint minden olyan esetben, amikor a visszterhes átruházási szerződést (eladóként, bizományosként, lízingbe adóként) a kereskedői tevékenységre jogosult természetes vagy jogi személy köti saját nevében az üzleti (tevékenységi) körén belül (EBH2000. 303., EBH1999. 13., BH1996. 48.).

A vevő jóhiszeműsége abban az esetben nem állapítható meg, ha tudta, vagy tudnia kellett volna azt, hogy az autókereskedő eladó nem tulajdonos, a szerződéskötés, az eladás körülményei, a dolog ára alapul szolgálhatott arra, hogy alapos kétséget keltsen benne a gépkocsi eredetét, az eladó kereskedőnek a gépjárműre vonatkozó tulajdonjogát illetően. Erre a perben az I. rendű alperes sem hivatkozott és adat sem merült fel. A felperes bízhatott abban, hogy ha kereskedőtől vásárol, akkor a kereskedő a tulajdonos. Az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, miszerint a felperes jóhiszemű vevőként vásárolt, az I. rendű alperes a fellebbezésében sem vitatta, sőt, maga állította azt, hogy az általa eladott gépjárművön a felperes tulajdonjogot szerzett.

A perben a kereset elbírálása annak a kérdésnek az eldöntését igényelte, hogy a felperessel szemben terheli-e polgári jogi felelősség az I. rendű alperest azért, hogy a tőle vásárolt gépkocsit a büntető eljárás során a nyomozó hatóság a felperestől lefoglalta, a közjogi aktus folytán a tulajdonát a hatóságnak ki kellett szolgáltatnia.

A Ptk. 369. §-ának (1)-(2) bekezdése olyan tényállásra irányadó törvényi rendelkezés, amikor az adásvétel tárgyán harmadik személynek a vevő tulajdonszerzését akadályozó joga van. A perbeli esetben azonban nem erről van szó, mert a fent már kifejtettek szerint a felperes a Ptk. 118. §-ának (1) bekezdés alapján tulajdont szerzett.

A felperes az elállás jogát a Ptk. 370. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján gyakorolhatta. E törvényi rendelkezések értelmében a vevő a szerződéstől elállhat, és kártérítést követelhet abban az esetben is, ha harmadik személynek a dolgon olyan joga áll fenn, amely a tulajdonjogát korlátozza, és a dolog e tehertől mentesítése lehetetlen. A vevő tulajdonjogát korlátozó jog a tulajdonjogot - a birtoklás, használat (haszonszedés), rendelkezés jogát - bármilyen módon érintő, harmadik személyt megillető jogosultság.

A II. rendű alperes XXII. és XXIII. Kerületi Rendőrkapitánysága 2012. július 26-án hozott 01200/3420-32/2011.bü. számú határozatában a felperessel szemben házkutatást és lefoglalást rendelt el. Az ekkor hatályos Be. 151. §-ának (1) és a 152. §-ának (1) bekezdéseiben foglalt rendelkezések értelmében a lefoglalás a gépjárműnek a nyomozó hatóság általi őrzésbe vételével járt, azt a hatóság jogosult volt házkutatással megszerezni. A foglalás jogkorlátozás, a felperes tulajdonjogát érintő, azt korlátozó kényszerintézkedés. A birtoklás és a használat joga a tulajdonjog lényegi tartalmát adó részjogosítványok, amelyek a dolog feletti hatalmat és a dolog élvezetét jelentik; azt a hatalmat, amelyet valamely dologgal tenni lehet.

A tulajdonjogát az I. rendű alperestől származtató felperes foglalás miatti sérelme, kára abban áll, hogy a gépkocsi birtokának hatósági elvonása folytán a tulajdonjogából fakadó tulajdonosi jogosítványokat nem gyakorolhatja, a birtoklástól, használatától őt a törvényi felhatalmazáson alapuló hatósági intézkedés megfosztotta, a birtoklás és a használat jogát elvonta.

A szerződési kötőerő (pacta sunt servanda) elve azt jelenti, hogy az érvényesen létrejött és hatályos szerződéseket tartalmuknak megfelelően teljesíteni kell. A teljesítés a kötelelem megszűnését eredményezi. A szerződés azonban csak a belőle fakadó valamennyi kötelezettség teljesítésével szűnik meg, ha a szerződéssel elérni kívánt joghatás teljesül, a felek által célzott joghatások kölcsönösen beállnak, a vállalt szolgáltatáshoz a másik fél ténylegesen hozzájut. A szerződés teljesülése többnyire a felek magatartása útján érhető el, adott esetben a feleken kívül eső körülményektől is függ. A kötelezett a szerződésben vállalt szolgáltatás teljesüléséért áll helyt.

A fellebbezésben hivatkozottak ellenében az I. rendű alperes szerződésszerű teljesítése nem állapítható meg. Az I. rendű alperesnek a szerződés 2. pontjában rögzített nyilatkozata szerint a tehermentes gépjármű tulajdonjogával szabadon rendelkezik. A jogszavatosság azért terhelte, hogy a felperes a gépjárművön korlátlan tulajdonjogot szerezzen, annak a gyakorlásában, a birtoklásban és a használatban ne legyen korlátozható, a szerződés tárgya tőle harmadik személy által nem legyen elvonható amiatt, mert az bűncselekmény elkövetési tárgyául szolgált.

A jogszabálynál fogva elállásra jogosult vevő abban az esetben is gyakorolhatja az elállási jogot, ha a már megkapott szolgáltatást nem, vagy csak tetemesen csökkent értékben tudja visszaszolgáltatni (Ptk. 320. § (1) és (3) bekezdés).

Az I. rendű alperes szerződésszerű teljesítésének a hiányában a felperes egyoldalú szerződésmegszüntetési jogát, az elállást jogszerűen gyakorolta. Az ezt tartalmazó címzett, írásbeli, 2012. szeptember 20. és november 22-én keltezett nyilatkozatait azonban az I. rendű alperes bejegyzett székhelyén a posta kézbesíteni nem tudta, az „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza hozzá. Az elállás ténylegesen közlést csak a perben, az Egri Járásbíróság 17.P.20.206/2013/4. számú végzésének a mellékleteként történt kézbesítéssel nyert (BH1999. 303.). Azt az elsőfokú eljárásban az I. rendű alperes is elismerte az írásban előterjesztett érdemi ellenkérelmében (52. sorszám). Az elállás a 2013. május elején történt közléssel joghatályos, az adásvételi szerződés ekkor megszűnt.

Az elállás az adásvételi szerződést a Ptk. 320. §-ának (1) bekezdése alapján felbontotta, aminek a Ptk. 319. §-ának (3) bekezdése alapján az a következménye, hogy a szerződés a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal megszűnt. A gépkocsi vételára visszajár és a vevő felperes - az elállás mellett érvényesített kártérítésnél a Ptk. 369. §-ának (4) bekezdésben foglalt rendelkezéshez hasonló törvényi korlátozás hiányában - a Ptk. 370. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján teljes kártérítésre jogosult. Az adásvételi szerződés elállás miatti felbontása miatt a megkötésének az idejére visszaható hatályú megszűnése miatt alappal követelhetette a 800 000 forint vételárat. Az I. rendű alperest jogszavatosságon alapuló helytállási kötelezettség, kárfelelősség terhelte nemcsak a szerződés megkötéséből eredő, hanem a szerződéskötés folytán felmerült teljes kárért: a gépkocsi üzembe helyezésének a 79 150 forint (az eredetiség vizsgálat, a forgalmi engedély, a forgalomba állítás, a műszaki vizsga díja és az átírási illeték), illetve a bérlet 48 000 forint költségéért.

Késedelmi kamat a vételár visszafizetésének az esedékességétől és a kár bekövetkezésétől jár: a Ptk. 301. §-ában és a 360. §-a (1) és (2) bekezdésében írt szabályok azt a célt szolgálják, hogy a károsult olyan helyzetbe kerüljön, mint ha a károsodása nem következett volna be.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (2) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott, érdemben helyes rendelkezését a fent kifejtett eltérő indokolással helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban a pernyertes felperes oldalán a jogi képviselettel felmerült költséget a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alapján, a 4/A. § (1) bekezdés szerint az általános forgalmi adó felszámításával állapította meg.

D e b r e c e n, 2015. szeptember 24.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -